

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך יג, תשכ"ב

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

„זה רק עכשיו“

(הערות ללשון ימינו)

מהו ההרכב ומהי הכוונה המדויקת של הביטוי זה רק

עכשיו ?

הרכבו וכוונתו של ביטוי זה יהיו מובנים לנו, כשנעמוד על התהוותו. השתלשלותו היא כדלקמן: ביטוי הזמן עתה מודגש על ידי התוספת זה — עתה זה: „ותאמר האשה אל אליהו (אחר שהחיה את בנה) עתה זה ידעתי כי איש אלהים אתה“ (מ"א יז, כד) — הכוונה בהדגשה: עתה, אחרי שקרה מה שקרה (ולא קודם). וכן: „אדוני שלחני לאמור הנה עתה זה באו אלי שני נערים מהר אפרים מבני הנביאים, תנהג להם ככר כסף ושתי חליפות בגדים“ (מ"ב ה, כב) — גיחזי מדגיש לפני נעמן בביטוי זה: כמעט שהלכת מעמנו, תכף להליכתך. הביטוי עתה זה — ההדגשה זה אחרי עתה — נמצא במקרא רק בכתובים אלה. משום מה שינו בימינו את סדר המלים בצירוף זה, גם בספרות וגם בלשון הסטנדארדית, היינו בעיתונות ובדיבור של המשכילים, ונוסחו הוא — זה עתה.

ואחר שנוצרה צורת זה עתה, החליפו מחליפים, שחוש לשונם לא עמד להם, את המלה המקראית עתה במלה התלמודית עכשיו ואמרו: זה עכשיו. אלא אמרה להם תחושת הלשון, שביטוי זה צריך הדגשה בפירוש. כיצד ? בתוספת מלת ההדגשה רק; ויצא — זה רק עכשיו.

זהו ההרכב וזוהי הכוונה, וזהו היסוד לסרבול הזה.
אלא נוסף, שלשמחתנו אין ביטוי מסורבל ולא-מקורי
זה מקובל לא בספרות ולא בלשון הסטנדארדית, אלא בסגנונם
של דלי לשון.

ה ע ר ה

על שימושיו של תיאור-הזמן עתה זה במקרא יש להעיר,
שהוא בא רק עם פועל בזמן עבר, וכך נוהגים גם בביטויים
החדשים זה עתה, זה עכשיו, רק עכשיו, זה רק עכשיו. הקדמת
זה לעתה ולעכשיו — אפשר שנגרמה בהשפעת תיאורי זמן
כגון זה שנה, זה חודש, זה שלוש שעות. ע"א

הערות

(למאמריהם של רצהבי ושל ירון בקונטרס הקודם)

א. לאחד המשלים במאמרו של רצהבי:

ערום מכל ארור מכל.

— צירוף שני לשונות אלו „ערום מכל” ו„ארור מכל”

— להבלטת הניגוד בא כבר במדרש בראשית רבא פי"ט, ט:

„תני בשם ר' מאיר: לפי גדולתו של נחש היתה מפלתו:

ערום מכל — ארור מכל.” ובהרחבת מה גם בקהלת רבא

פ"א, י"ח: „... לפי שהיתה חכמתו של נחש יותר, כך היתה

מכתו לפי חכמתו, שנאמר: והנחש היה ערום מכל חית השדה,

לפיכך הוא ארור מכל הבהמה ומכל חית השדה.